

บทที่ 14

ความล้าลึกตามความเชื่อในตรีเอกานุภาพ กับความล้าลึกตามพระคัมภีร์

ความจริงที่เห็นได้ชัดก็คือว่า ผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพทั้งหลาย ดังเช่น เอริกสันกำลังพยายามจะทำการกิจที่เป็นไปไม่ได้ในการอธิบายความเชื่อในตรีเอกานุภาพ ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่ไม่เคยมีการอธิบายได้อย่างสอดคล้องกันมาสองพันปี นั่นคือเหตุผลว่าทำไมความเชื่อในตรีเอกานุภาพจึงถูกกล่าวว่าเป็น “ความล้าลึกที่เกินความเข้าใจของมนุษย์” (เจมส์ ไวท์, *ตรีเอกานุภาพที่ลืมนับถึง*, หน้า 173)¹

โรเจอร์ โอลเซน และคริสโตเฟอร์ ฮอลล์ กล่าวว่า “ตามที่ออสตินบิดาของคริสตจักรบอกไว้ว่า ใครก็ตามที่ปฏิเสธตรีเอกานุภาพ จะตกอยู่ในอันตรายที่จะสูญเสียความรอดของเขา แต่ใครก็ตามที่พยายามจะเข้าใจตรีเอกานุภาพ จะตกอยู่ในอันตรายที่จะเสียสติของเขา”²

ความเชื่อในตรีเอกานุภาพยังคงเป็นความล้าลึกอยู่ในศตวรรษที่ 21 เพราะบรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพยังคงไม่สามารถจะอธิบายให้สอดคล้องกันได้ว่า ทั้งสามองค์บุคคล ซึ่งแต่ละพระองค์ก็เป็น “พระเจ้าอย่างสมบูรณ์และอย่างแท้จริง” นั้นจะเป็นพระเจ้าเพียงองค์เดียวร่วมกันได้อย่างไร สิ่งนี้อธิบายถึงการหลบเลี่ยงให้เป็น “ความล้าลึก” แม้จะด้วยความคิดที่หลักแหลมอย่างของออสตินก็ตาม

เป็นเวลากว่าสิบหกศตวรรษที่คริสตจักรได้ใช้คำล้าลึก เพื่ออธิบายถึงความไม่สามารถจะเข้าใจในหลักคำสอนตรีเอกานุภาพได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เช่น พระเจ้าองค์เดียวสามารถดำรงอยู่ในสามบุคคลได้อย่างไร หรือสถานะที่เป็นพระเจ้าของพระคริสต์เกี่ยวข้องกับสถานะที่เป็นมนุษย์ของพระองค์อย่างไร ความคิดเหล่านี้ขัดกับหลักเหตุผลและความเข้าใจ ดังนั้นวิธีแก้ก็คือให้ปัญหาเหล่านั้นอยู่ในวงเวียนของความล้าลึก ที่ไม่สามารถจะรู้ได้ ที่ยากจะหยั่งถึง

มีบางคนวิพากษ์วิจารณ์ถึงการอาศัยความล้าลึกของความเชื่อในตรีเอกานุภาพ การค้นหาในกุ้ลจะแสดงให้เห็นว่าบางคนมองการใช้ความล้าลึกว่าเป็น “การทิ้งความรับผิดชอบ” เพื่อหลีกเลี่ยงคำถามที่ยาก ๆ ภายใต้การปกปิดด้วยความล้าลึก ผมคิดว่า “การทิ้งความรับผิดชอบ” เป็นคำที่รุนแรงเกินไป เพราะมันทำให้เห็นถึงทัศนคติที่ไม่คิดและไม่สนใจใยดี ในความเป็นจริงแล้ว การอาศัยความล้าลึกนั้นมักจะมาพร้อมกับทัศนะเชิงลึกลับทางศาสนศาสตร์ ในฐานะที่เป็นผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพมาสองทศวรรษนั้น ผมเห็นใจกับความพยายามของผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพในการทำความเข้าใจ “สิ่งที่ลึกลับและปิดซ่อนไว้”

¹ James White, *The Forgotten Trinity*, p.173

² โรเจอร์ อี โอลเซน และคริสโตเฟอร์ เอ ฮอลล์, *ตรีเอกานุภาพ*, ดับบลิวเอ็ม บี เอียร์ตแมนส์, แกรนด์ แรปิดส์ และ เคมบริดจ์, 2002, หน้า

1 ในผลงานที่สมบูรณ์ของออสตินในไอแพดของผม, “ความล้าลึก” ถูกกล่าวถึงหลายครั้งเกี่ยวกับตรีเอกานุภาพและการจุติมาเกิด

ของพระเจ้า (เปรียบเทียบดาเนียล 2:22) แม้ว่าตัวผมเองจะไม่เคยใช้ความลึกลับเพื่ออธิบายความไม่สามารถจะเข้าใจได้ของความเชื่อในตรีเอกานุภาพก็ตาม

บรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพให้ตรีเอกานุภาพอยู่ในวงเวียนของความลึกลับ อยู่ในโลกของสิ่งที่ไม่สามารถจะรู้ได้และยากจะหยั่งถึง แต่ความหมายของ “ความลึกลับ” นี้ไม่ตรงตามพระคัมภีร์ ความลึกลับที่กล่าวในพระคัมภีร์ ไม่ใช่สิ่งที่ไม่มีความรู้หรือสิ่งที่ไม่มีความเข้าใจของมนุษย์ แต่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้ก็เพียงเพราะเราขาดข้อมูลหรือการเปิดเผยที่สำคัญบางอย่าง ความหมายนี้มักจะเป็นจริงแม้ในการใช้ของทางโลก เช่น ความลึกลับ หรือความลึกลับของการสร้างพีระมิด หรือความลึกลับที่ถูกสืบสวนสอบสวนโดยเชอร์ล็อก โฮลมส์³ แต่เมื่อเขาไขปัญหาได้ มันก็ไม่ใช่สิ่งที่เข้าใจไม่ได้อีกต่อไป แต่เป็นสิ่งที่ “อ้อ!” เข้าใจได้

เราต้องจำไว้ว่า “ข้อความลึกลับแห่งแผ่นดินของพระเจ้า” ซึ่งปิดบังไว้ในอุปมาต่างๆของพระเยซูนั้น สามารถถูกเปิดเผยให้รู้ได้ง่ายๆด้วยการอธิบายความหมายของอุปมาต่างๆนั้น (มาระโก 4:11) จากนั้นก็เข้าใจได้แม้แต่กับชาวประมง

ในทำนองเดียวกัน เปาโลกล่าวว่าเราจะเข้าใจความลึกลับได้กระจ่างชัด เมื่อพระเจ้าทรงเปิดเผยสิ่งนั้นกับเรา “ทรงให้ทุกคนเห็นว่า อะไรคือแผนงานของความลึกลับที่พระเจ้าทรงปิดบังไว้ตลอดหลายยุคที่ผ่านมา” (เอเฟซัส 3:9) เปาโลปรารณาจะ “ประกาศข้อลึกลับของพระคริสต์” ที่ไม่ใช่ว่าจะไม่สามารถเข้าใจได้ แต่ “เพื่อข้าพเจ้าจะได้ประกาศเรื่องราวอย่างแจ่มชัดตามที่ควร”⁴ (โคโลสี 4:3-4) ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ไม่สามารถจะเป็นจริงได้กับความลึกลับของความเชื่อในตรีเอกานุภาพเกี่ยวกับพระคริสต์

ในความเชื่อตรีเอกานุภาพนั้น ความลึกลับก็ยังคงเป็นความลึกลับแม้หลังจากได้รับคำอธิบายแล้วก็ตาม! แต่ในพระคัมภีร์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น พจนานุกรมพระคัมภีร์ต่อไปนี้ให้ความเข้าใจที่ถูกต้องเมื่อกล่าวว่า ความลึกลับไม่ใช่สิ่งที่ “ไม่สามารถพบคำตอบ” แต่เป็นสิ่งที่ “เมื่อถูกเปิดเผยก็เป็นที่รู้จักและเข้าใจได้ ไม่เป็นความลึกลับอีกต่อไป”

แต่ในขณะที่ “ความลึกลับ” อาจหมายถึง และในการใช้ในปัจจุบันมักจะหมายถึงความลับที่หาคำตอบไม่ได้ นี่ไม่ใช่ความหมายของคำ *mysterion* ในภาษากรีกดั้งเดิมและภาษากรีกในพระคัมภีร์ ในพระคัมภีร์ใหม่ *mysterion* จะมีความหมายว่า ความลับซึ่งกำลังจะเปิดเผยหรือได้ถูกเปิดเผย ซึ่งยังอยู่ในวิถีของพระเจ้าในการทำบางสิ่ง และพระเจ้าจะต้องเปิดเผยให้มนุษย์ได้รู้ทางพระวิญญาณของพระองค์ ดังนั้นคำนี้จึงใกล้เคียงมากกับคำ *apokalypsis* ในพระคัมภีร์ใหม่ซึ่งหมายถึง “การเปิดเผย” (revelation) *Mysterion* เป็นความลับที่ชั่วคราว ซึ่งเมื่อถูกเปิดเผยให้รู้และเข้าใจ มันก็จะไม่เป็นความลับอีกต่อไป (พจนานุกรมนิวไบเบิล,⁵ พิมพ์ครั้งที่ 3, “ความลึกลับ”)

³ Sherlock Holmes เป็นนักสืบในนิยายสืบสวนสอบสวนเขียนโดยเชอร์ล็อก โฮลมส์ โดแนลล์ ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ผู้แปล)

⁴ ฉบับอมตธรรมร่วมสมัย

⁵ New Bible Dictionary

ความล้าลึกตามความเชื่อในตรีเอกานุภาพ กับความล้าลึกในดาเนียล

สิ่งที่เป็นความจริงเกี่ยวกับความล้าลึกในพระคัมภีร์ใหม่ ซึ่งจะเข้าใจได้เมื่อมีการอธิบายนั้นก็ เป็นความจริงในพระคัมภีร์เดิมด้วย

ในดาเนียลบทที่ 2 กษัตริย์เนบูคัดเนสซาร์เป็นทุกข์กับสิ่งที่ฝันที่เรียกโดยรวมว่า “ความฝัน” พระองค์จึงทรงเรียกพวกโหร นักวิทยาศาสตร์และผู้มีเวทมนตร์คาถา ให้มาบอกพระองค์เรื่องความฝัน พวกเขาไม่สามารถบอกความฝันให้กับพระองค์ได้ พวกเขาจึงพูดว่า “ขอพระราชาทรงเล่าพระสุบินแก่บรรดาผู้รับใช้ของพระองค์ และเหล่าข้าพระบาทจะถวายคำแก้พระสุบิน” (ข้อ 7)

เนบูคัดเนสซาร์มองเห็นข้ออ้างของพวกเขา และได้ทรงตัดสินที่จะให้พวกเขาตายหรือจะให้รางวัลพวกเขา ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาจะสามารถบอกเรื่องความฝันและแก้ความฝันให้กับพระองค์ได้หรือไม่ พวกเขาทูลตอบว่า “ไม่มีใครจะเปิดเผยความฝันให้รู้ได้ “นอกจากบรรดาพระผู้ไม่ได้อยู่กับมนุษย์” (ข้อ 11) กษัตริย์จึงกริ้วและมีรับสั่งให้ประหารพวกนักปราชญ์ทั้งหมดในราชอาณาจักรของพระองค์รวมทั้งดาเนียลและเพื่อน ๆ ของเขาด้วย

ดาเนียลและเพื่อน ๆ ได้อธิษฐานขอความช่วยเหลือจากพระเจ้า คำอธิษฐานของพวกเขาได้รับคำตอบเมื่อ “คืนนั้นพระเจ้าทรงเปิดเผยความล้าลึกนี้แก่ดาเนียลในนิมิต” (ข้อ 19) แล้วดาเนียลก็สรรเสริญพระเจ้า โดยกล่าวว่า “พระองค์ทรงเปิดเผยสิ่งที่ล้าลึกและปิดซ่อนไว้” (ข้อ 22) และ “พระองค์ได้ทรงเปิดเผยความล้าลึกของกษัตริย์แก่ข้าพระองค์” (ข้อ 23)

จากนั้นเนบูคัดเนสซาร์ก็เรียกดาเนียลมาและถามเขาว่า “เจ้าสามารถบอกสิ่งที่เราฝันและแก้ฝันให้ได้หรือไม่?” (ข้อ 26) ดาเนียลทูลพระองค์ว่า เขาไม่สามารถทำได้ “แต่มีพระเจ้าองค์หนึ่งในฟ้าสวรรค์ผู้ทรงเปิดเผยสิ่งล้าลึก และพระองค์ได้ทรงสำแดงให้กษัตริย์เนบูคัดเนสซาร์รู้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในยุคสุดท้าย” (ข้อ 28) ดาเนียลอธิบายว่าพระเจ้าเป็น “ผู้เปิดเผยความล้าลึก” (ข้อ 29) และว่า “ความล้าลึกนี้ได้ถูกเปิดเผยแก่ข้าพระบาทแล้ว” (ข้อ 30)

จากนั้นดาเนียลก็ได้บรรยายถึงรูปปั้นขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยทองคำ เงิน ทองสัมฤทธิ์ เหล็กและดิน โดยที่ทาสวนประกอบนี้ถูกก้อนหินกระแทกแตกเป็นชิ้น ๆ ซึ่งจะกลายเป็นภูเขาหินและเต็มแผ่นดิน “นี่คือความฝัน บัดนี้เราจะขอทูลคำแก้ฝันให้กษัตริย์ทรงทราบ” (ข้อ 36)

จากนั้นดาเนียลได้กล่าวถึงราชอาณาจักรต่างๆ ของโลกที่กำลังจะปรากฏขึ้น ซึ่งจะถูกทำลายโดยราชอาณาจักรที่ตั้งมั่นเป็นนิรันดร์ เขาจบคำแก้ฝันของเขาด้วยถ้อยคำต่อไปนี้ว่า “พระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ได้ทรงให้พระราชารู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ความฝันนั้นเป็นจริง และคำแก้ฝันก็แน่นอน” (ข้อ 45)

แล้วกษัตริย์ก็ทรงก้มลงกราบคานันดาเนียลและยอมรับว่า “แท้จริงแล้ว พระเจ้าของท่านทรงเป็นพระเจ้าเหนือพระทั้งหลาย ทรงเป็นองค์เจ้านายเหนือกษัตริย์ทั้งปวง และทรงเป็นผู้เปิดเผยความล้าลึก เพราะท่านสามารถเปิดเผยความล้าลึกนี้ได้” (ข้อ 47)

ดังนั้นในหนังสือดาเนียลจึงมีความล้าลึกที่เข้าใจได้ ซึ่งไม่เหมือนกับความล้าลึกของความเชื่อในตรีเอกานุภาพ จงสังเกตจำนวนที่มีมากกว่าของคำว่า “เปิดเผย” และ “บอก” และ “รู้ถึง” และ “เข้าใจ” ในดาเนียลบทที่ 2 ซึ่งตรงข้ามกับ “ไม่รู้ได้” และ “เกินความเข้าใจของมนุษย์” ในความเชื่อในตรีเอกานุภาพ

จนถึงทุกวันนี้ บรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพก็ยังไม่สามารถอธิบายเรื่องตรีเอกานุภาพให้สอดคล้องกันได้ แม้ว่าจะมีวาทกรรมทางศาสนศาสตร์มายาวนานถึงสิบหกศตวรรษก็ตาม และจะไม่มีการอธิบายในปีต่อไปข้างหน้า เพราะความลึกลับของความเชื่อในตรีเอกานุภาพนั้นไม่สามารถเข้าใจได้ในตัวเอง การถกเถียงเรื่องสภาวะเกี่ยวกับตรีเอกานุภาพก็ยังคงเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้มาจนถึงทุกวันนี้ โดยที่บรรดานักศาสนศาสตร์สมัยใหม่ก็ไม่เห็นด้วยกัน (เปรียบเทียบงานของไมเคิล แอล เคียอาไวน์⁶ ที่ระบุไว้ในบรรณานุกรม)

ความลึกลับในพระคัมภีร์นั้นไม่สามารถจะเข้ากันได้กับความลึกลับของความเชื่อในตรีเอกานุภาพ ความชัดเจนกับความคลุมเครือ เหมือนเช่นกลางวันกับกลางคืนที่จะอยู่ตรงข้ามกันคนละขั้ว

⁶ Michael L. Chivone's work